

Övergång till forskarutbildning bland examinerade vid olika lärosäten

I genomsnitt är det sju av hundra studenter som påbörjar en forskarutbildning efter sin grundexamen – de allra flesta vid det lärosäte där de tagit sin examen. Hur många av de examinerade som fortsätter till forskarutbildning och i vilken mån dessa stannar kvar är emellertid något som varierar mellan olika lärosäten, något som denna analys visar.

Analysen utgår från uppgifter om dem som examinerades i högskolans grundutbildning under läsåren 1996/97–2000/01 som övergått till forskarutbildning till och med läsåret 2004/05.¹

Merparten av informationen finns i tre tabeller.

- Den första tabellen visar hur många som övergått till forskarutbildning från lärosäten *med* forskarutbildning.
- Den andra tabellen visar hur många som övergått till forskarutbildning från lärosäten *utan* forskarutbildning.
- Den tredje tabellen visar rörligheten mellan lärosäten med forskarutbildning, det vill säga var examinerade vid ett visst lärosäte påbörjat sina forskarstudier.

I texten nedan sammanfattas några viktiga resultat.

Många forskarstuderande från få universitet

Under läsåren 1996/97 – 2000/01 examinerades drygt 171 000 personer, varav nära 12 000 eller 7 procent fortsatte till forskarutbildning. Drygt hälften av de examinerade som påbörjade forskarutbildning kom från antingen Lunds (1 975 personer), Uppsala (1 844), Stockholms (1 364) eller Göteborgs universitet (1 256).

¹ Analysen baseras på en bearbetning av tabell F1 i SCB:s ”Regionala paket”. Tabellen visar examinerade i högskolans grundutbildning 1996/97 – 2000/01 som har övergått till forskarutbildning t.o.m. läsåret 2004/05 fördelade efter kön, utbildningsområde, examen och högskola för forskarutbildning.

Denna analys gäller således enbart påbörjad forskarutbildning bland dem som examinerades i grundutbildning vid ett svenskt lärosäte under en viss period. Bland dem som påbörjar forskarutbildning kommer många från lärosäten utanför Sverige. Ungefär 20 procent av dem som började sin forskarutbildning under läsåret 2004/05 var studenter från andra länder.

Andelen examinerade som fortsätter till forskarutbildning varierar mellan olika lärosäten. Bland de lärosäten som hade minst 1 000 examinerade under den studerade perioden var det vanligast att påbörja forskarutbildning vid Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet, där 13 procent av de examinerade påbörjade forskarstudier. Andelen var minst vid Högskolan Väst, Högskolan Dalarna, Högskolan Kristianstad, Högskolan i Gävle och Högskolan i Jönköping, ungefär 1 procent vid vart och ett av dessa lärosäten.

Skillnader i utbildningsutbudet

Andelen som fortsätter till forskarutbildning är naturligtvis högre vid de lärosäten som i viss omfattning ger utbildningar som i högre grad leder till forskarutbildning. Utbildningar inom naturvetenskap är ett tydligt exempel på detta.

Naturvetenskap är det utbildningsområde varifrån det är mest vanligt att fortsätta till forskarutbildning, drygt en av tre examinerade inom området gjorde detta. Naturvetenskap är ett relativt stort utbildningsområde vid både Uppsala universitet och Stockholm universitet² och bidrar till den höga övergångsandelen vid dessa lärosäten. De examinerade inom naturvetenskap utgör 18 procent av samtliga examinerade vid Uppsala universitet och 10 procent vid Stockholms universitet, mot 5 procent totalt för riket.

Under den studerade perioden hade 30 procent av de examinerade på Södertörns högskola en naturvetenskaplig bakgrund. Detta för med sig att Södertörns högskola särskiljer sig från övriga mindre lärosäten med en betydligt högre andel examinerade som påbörjat forskarutbildning, 15 procent.

Undervisning respektive vård och omsorg är däremot två stora undervisningsområden vars utbildningar sällan leder till forskarutbildning – 1,6 respektive 2,6 procent av de examinerade påbörjade forskarutbildning. Dessa två områden är ofta relativt stora inom de lärosäten där övergången är låg och vice versa.

De flesta stannar kvar

De flesta påbörjar sin forskarutbildning vid det lärosäte där de fått sin grundutbildning, vilket omvänt betyder att många forskarstuderande på ett lärosäte har genomgått grundutbildningen vid detsamma. Totalt sett har 68 procent bland de examinerade varit ”orörliga”, men det finns variationer lärosätena emellan. Andelen som stannat kvar respektive rört på sig står naturligtvis i förhållande till i vilken mån lärosätet kan erbjuda forskarutbildning. I texten som följer behandlas enbart lärosäten med forskarutbildning.

Av dem som fortsatte till forskarutbildning efter examen från Mittuniversitetet, stannade endast en av tio kvar, medan nio av tio sökte sig till något annat lärosäte, framförallt till Kungliga Tekniska högskolan eller Umeå universitet. Även vid Malmö högskola fortsatte nio av tio till ett annat lärosäte, främst till Lunds universitet.

² Detta kan inte utläsas i de tabeller som ingår i analysen, utan uppgifter över examinerade inom utbildningsområde/lärosäte kommer från tabell F1 (se fotnot 1).

Vid Handelshögskolan i Stockholm och Karolinska institutet är bilden den motsatta. Drygt 94 respektive 88 procent av dem som fortsatte till forskarutbildning stannade kvar vid lärosätet.

Trots att många av de examinerade vid Handelshögskolan i Stockholm och Karolinska institutet stannade kvar vid sitt lärosäte då de fortsatte till forskarutbildning, var de ändå i minoritet bland dem som påbörjade en forskarutbildning vid dessa lärosäten, 46 respektive 37 procent. Många av dem som påbörjade forskarutbildning vid dessa lärosäten kom från Uppsala och Stockholms universitet.

Vid Lunds universitet stannade också många kvar, 84 procent. Här hade emellertid en klar majoritet av dem som påbörjade en forskarutbildning också examinerats där, 82 procent.

Även många av dem som påbörjade en forskarutbildning vid Umeå universitet och Mälardalens högskola stannade kvar vid sitt lärosäte vid övergången, 84 respektive 79 procent.

Tabell 1: Examinerade från grundutbildning vid lärosäten med forskarutbildning och påbörjad forskarutbildning

Lärosäten med forskarutbildning	Antal examinerade i grundutbildning 1996/97–2000/01	Påbörjad forskarutbildning t.o.m. 2004/05		Andel som stannat kvar på samma lärosäte som i grundutbildningen då de påbörjat forskarutbildning	Andel bland de forskarstuderande vid lärosätet som är examinerade vid detsamma *
		Antal	Andel		
Riket totalt	171 464	11 832	6,9 %	68,3 %	68,3 %
Lunds universitet	18 743	1 975	10,5 %	84,5 %	81,9 %
Uppsala universitet	13 976	1 844	13,2 %	65,1 %	77,3 %
Stockholms universitet	12 724	1 369	10,7 %	65,2 %	71,9 %
Göteborgs universitet	16 624	1 258	7,6 %	77,4 %	73,8 %
Umeå universitet	11 094	901	8,1 %	68,6 %	84,3 %
Linköpings universitet	10 021	807	8,0 %	70,9 %	65,1 %
Kungl. Tekniska högskolan	8 220	772	9,4 %	82,8 %	62,6 %
Chalmers tekniska högskola	5 866	579	9,9 %	79,8 %	59,4 %
Karolinska institutet	5 303	440	8,3 %	88,2 %	37,2 %
Sveriges lantbruksuniversitet	2 622	340	13,0 %	79,4 %	54,4 %
Luleå tekniska universitet	5 093	320	6,3 %	75,3 %	72,4 %
Örebro universitet	4 926	158	3,2 %	43,7 %	40,6 %
Karlstads universitet	4 735	149	3,1 %	47,7 %	59,2 %
Mittuniversitetet	5 322	125	2,3 %	9,6 %	60,0 %
Växjö universitet	4 016	117	2,9 %	42,7 %	43,9 %
Högskolan i Kalmar	2 941	110	3,7 %	17,3 %	76,0 %
Mälardalens högskola	3 634	98	2,7 %	31,6 %	79,5 %
Malmö högskola	3 877	78	2,0 %	10,3 %	40,0 %
Blekinge tekniska högskola	1 385	72	5,2 %	34,7 %	73,5 %
Handelshögskolan i Stockholm	1 079	52	4,8 %	94,2 %	46,2 %
Högskolan i Jönköping	4 273	46	1,1 %	26,1 %	34,3 %
<i>Lärosäten utan forskarutbildning</i>	<i>27 868</i>	<i>504</i>	<i>1,8 %</i>	<i>0,0 %</i>	<i>0,0 %</i>

* Notera att populationen begränsas till forskarstuderande som examinerats vid svenskt lärosäte under läsåren 1996/97–2000/01, dvs. den omfattar inte samtliga som påbörjade en forskarutbildning vid lärosätet under perioden.

Tabell 2: Examinerade från grundutbildning vid lärosäten utan forskarutbildning och 1996/97-2000/00 och påbörjad forskarutbildning

Lärosäten utan forskarutbildning	Antal examinerade i grundutbildning 1996/97-2000/01	Påbörjad forskarutbildning t.o.m. 2004/05	
		Antal	Andel
Riket totalt	171 464	11 832	6,9 %
Lärarhögskolan i Stockholm	6 534	132	2,0 %
Högskolan i Borås	2 903	83	2,9 %
Högskolan i Halmstad	1 922	68	3,5 %
Högskolan i Skövde	2 202	54	2,5 %
Högskolan i Gävle	3 264	36	1,1 %
Högskolan Dalarna	2 670	29	1,1 %
Högskolan Kristianstad	2 814	29	1,0 %
Södertörns högskola	171	25	14,6 %
Högskolan Väst	1 722	13	0,8 %
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	431	7	1,6 %
Gymnastik- och idrottshögskolan	437	7	1,6 %
Konstfack	543	4	0,7 %
Johannelunds teologiska högskola	100	4	4,0 %
Röda korsets högskola	467	3	0,6 %
Ersta Sköndal högskola	458	3	0,7 %
Teologiska Högskolan, Stockholm	82	2	2,4 %
Högskolan på Gotland	19	2	10,5 %
Dramatiska institutet	142	1	0,7 %
Danshögskolan	94	1	1,1 %
Sophiahemmet högskola	394	1	0,3 %
Kungl. Konsthögskolan	139	0	0,0 %
Operahögskolan i Stockholm	49	0	0,0 %
Teaterhögskolan i Stockholm	56	0	0,0 %
Stockholms musikpedagogiska institut	90	0	0,0 %
Gammelkroppa skogsskola	29	0	0,0 %
Ericastiftelsen	24	0	0,0 %
Örebro teologiska högskola	100	0	0,0 %
S:t Lukas	12	0	0,0 %
<i>Lärosäten med forskarutbildning</i>	<i>146 474</i>	<i>11 599</i>	<i>7,9 %</i>

Tabell 3 Rörlighet mellan lärosäten med forskarutbildning bland examinerade från grundutbildning läsåret 1996/97 som övergått till forskarutbildning t.o.m. läsåret 2004/2005.

	Antal som påbörjat forskarutbildning	LU	UU	SU	GU	UMU	LIU	KTH	CTH	KI	SLU	LTU	ÖU	KAU	MTU	VXU	HK	MDH	MAH	BTH	HHS	HJ
		Riket totalt	11 832	2 000	1 521	1 202	1 284	722	861	1 006	761	1 018	488	328	163	116	20	108	25	38	18	33
Lunds universitet	1 975	1 668	33	31	40	7	43	26	19	34	23	2	6	4	0	13	3	1	8	5	4	5
Uppsala universitet	1 844	37	1 201	82	30	23	46	83	16	168	100	6	24	5	1	1	1	1	1	1	16	1
Stockholms universitet	1 369	17	72	892	24	14	35	59	3	203	13	2	9	3	0	5	0	1	0	1	15	1
Göteborgs universitet	1 258	32	19	23	974	9	18	10	97	25	10	5	5	11	1	10	2	0	0	0	3	4
Umeå universitet	901	18	17	18	28	618	16	25	5	62	47	26	6	1	3	7	0	0	1	0	2	1
Linköpings universitet	807	30	25	16	29	3	572	31	34	37	8	1	9	1	0	3	0	1	0	0	3	4
Kungl. Tekniska högskolan	772	5	23	26	1	0	12	639	20	24	3	8	2	3	0	1	0	2	0	0	3	0
Chalmers tekniska högskola	579	16	8	0	39	0	5	33	462	0	2	6	4	2	0	1	0	0	0	1	0	0
Karolinska institutet	440	2	16	9	10	1	7	1	0	388	0	1	4	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Sveriges lantbruksuniversitet	340	11	19	5	3	3	6	3	1	8	270	2	4	2	0	3	0	0	0	0	0	0
Luleå tekniska universitet	320	7	5	2	0	7	6	22	23	2	1	241	1	0	2	1	0	0	0	0	0	0
Örebro universitet	158	6	21	10	11	2	17	4	1	9	0	0	69	5	0	0	0	0	0	0	3	0
Karlstads universitet	149	8	12	6	18	1	4	3	12	2	2	4	4	71	0	0	0	1	0	0	0	1
Mittuniversitetet	125	7	9	9	7	24	5	28	4	6	4	6	1	1	12	1	0	0	0	0	0	1
Växjö universitet	117	25	2	4	7	3	5	4	8	0	2	4	0	0	0	50	0	0	0	0	1	2
Högskolan i Kalmar	110	27	9	1	13	2	8	1	7	17	0	0	1	1	0	2	19	0	1	0	0	1
Mälardalens högskola	98	0	13	6	5	1	7	15	3	6	2	0	7	0	0	1	0	31	0	0	1	0
Malmö högskola	78	56	1	0	3	2	4	0	0	1	2	0	0	0	0	1	0	0	8	0	0	0
Blekinge tekniska högskola	72	13	0	1	4	0	3	2	7	2	1	8	0	2	0	3	0	0	0	25	1	0
Handelshögskolan i Stockholm	52	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	49	0
Högskolan i Jönköping	46	0	1	1	4	1	17	0	1	1	0	1	2	1	0	4	0	0	0	0	0	12